

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Umístění zletilého do pobytového zařízení bez souhlasu – právní režim“

Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí

Akreditace Ministerstva vnitra České republiky

Termín a místo konání: 5. srpna 2025 od 9:00 do 15:00

online

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

lektor na právnických fakultách (Brno a Bratislava), šestnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekutivnímu řádu)

Umísťování zletilých osob do pobytových zařízení bez jejich souhlasu je jedním z nejobtížnějších právních témat v oblasti ochrany zranitelných dospělých. Dotýká se základních lidských práv, hranic autonomie, odpovědnosti zařízení i povinností orgánů veřejné moci. Školení se zaměří na právní režim těchto situací včetně aktuální judikatury, praktických dopadů i možných rizik nezákonného zásahu do osobní svobody. Účastníci získají přehled o platné právní úpravě, postupu při soudním přezkumu, možnostech obrany a doporučeních pro odpovědnou právní praxi.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- rozlišit situace, kdy je možné zletilého umístit do pobytového zařízení bez jeho souhlasu a kdy nikoliv,
- orientovat se v právní úpravě detencí a ochrany osobní svobody podle českého práva a judikatury,

- rozeznat rozdíl mezi dobrovolným pobytem a faktickým zadržením,
- určit, jaký právní režim se na danou situaci vztahuje (zdravotní, sociální, ochranný),
- zpracovat návrh na zahájení soudního přezkumu držení osoby v zařízení,
- vysvětlit rozdíl mezi rozhodováním bez souhlasu a přiměřenou podporou rozhodování,
- informovat klienta nebo rodinu o jejich právech a možnostech obrany,
- vyhodnotit odpovědnost poskytovatele a jednotlivých pracovníků za zásah do svobody,
- aplikovat doporučení veřejného ochránce práv a ESLP při nastavování vnitřních pravidel,
- zpracovat vnitřní metodiku zařízení nebo obce pro právně bezchybné řešení těchto situací.

Obsah kurzu:

1. Právní rámec omezování osobní svobody v českém právu

- ochrana osobní svobody jako základní právo (čl. 8 Listiny, čl. 5 Úmluvy)
- možnosti zásahu do svobody z vůle jiného subjektu
- přehled právních předpisů: OZ, ZŘS, zákon o zdravotních službách
- význam souhlasu osoby při poskytování péče
- rozdíl mezi informovaným souhlasem a faktickým umístěním
- hranice zákonnosti omezení pohybu v zařízeních

2. Umístění bez souhlasu a právní klasifikace situací

- kdo může navrhnout umístění zletilého bez jeho souhlasu
- rozlišení zdravotní, sociální, krizové a ochranné motivace
- pojmy „pobytové zařízení“ a „uzavřené zařízení“ – právní rozdíly
- příklady z praxe (např. lůžková zařízení, domovy se zvláštním režimem)
- nutnost posouzení svéprávnosti a schopnosti projevit vůli
- hranice mezi pomocí a zásahovým opatřením

3. Soudní řízení dle zákona o zvláštních řízeních soudních

- zahájení řízení a postavení účastníků
- soudní řízení o přezkumu držení v zařízení
- opatrovník pro řízení a postavení umístěného
- lhůty soudního přezkumu a periodické přezkoumávání
- návrhová a ex offio povaha řízení
- judikatura k § 77 a 78 ZŘS

4. Zdravotní péče bez souhlasu a právní důsledky

- kdy lze poskytovat zdravotní péči bez souhlasu
- hospitalizace z důvodu ochrany zdraví či života
- právní rámec dle zákona č. 372/2011 Sb.
- role lékaře, zařízení a případného opatrovníka či jiného zástupce
- ohlašovací a dokumentační povinnosti

- riziko zásahů proti vůli osoby bez právního titulu

5. Sociální služby a jejich právní omezení

- přijetí do zařízení sociálních služeb – podmínky a právní režim
- odmítnutí služby – kdy a jak může být respektováno
- právní odlišení „přítomnosti“ a „zadržení“
- význam uzavřených oddělení a režimových opatření
- odpovědnost zařízení za porušení práv klienta
- význam individuálního plánu a jeho právní síla

6. Práva zletilého a právní obrana

- právo na svobodu pohybu a opuštění zařízení
- možnost podat návrh na soudní přezkum umístění
- veřejný ochránce práv a jeho role při detencích
- nárok na přezkum rozhodnutí pracovníkem zařízení
- právo na zastoupení, stížnost, právní pomoc
- obrana proti nezákonnému omezování svobody

7. Mezinárodní a evropský rámec detencí

- čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv (ESLP)
- rozhodnutí ESLP k držení dospělých v institucích
- Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením
- doporučení CPT (Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání) a jejich relevance v ČR
- komparace s právními úpravami v zahraničí
- ESLP: princip subsidiarity detence a nejmenšího zásahu

8. Rizika, odpovědnost a doporučení pro praxi

- odpovědnost zařízení za neoprávněné zadržení
- trestněprávní a občanskoprávní odpovědnost pracovníků
- povinnost zaznamenat okolnosti a průběh umístění
- metodické pokyny a doporučení z dozorové praxe
- kazuistiky z rozhodovací praxe soudů a ombudsmana
- doporučení pro nastavení vnitřních pravidel zařízení

9. Diskuse a závěr školení